

PROFESORI DE LA CATEDRA DE ARHITECTURĂ A UTM – ARTIȘTI PLASTICI

Angela MUNTEANU

Timp de 50 ani de activitate a Catedrei de arhitectură a Facultății de Urbanism și Arhitectură (FUA) a UTM, foarte mulți tineri și-au făcut aici studiile, apoi s-au afirmat în câmpul profesional, iar pentru mulți dintre ei pictura a devenit o formă de existență, de afirmare. Pentru alții arta teoretică și didactică în arhitectură a avut prioritate, ei profesând la catedră. Arhitecți și pictori, toți fiind buni desenați, ei ghidează studenții în experimentarea materialelor și tehnicilor în elaborarea proiectelor de curs.

În 2016, Catedra de arhitectură a Facultății de Urbanism și Arhitectură a Universității Tehnice a Moldovei are 50 de ani de existență. Corpul de profesori al Catedrei este unul dintre cele mai numeroase de la UTM: Aurelia Carpov, conferențiar, doctor în arhitectură, șef de catedră; Tatiana Nestorov, conferențiar, doctor în studiul artelor și culturologie; Svetlana Oleinic, lector superior, doctorand UTM; Sergiu Borozan, lector superior; Rita Gargonța, lector superior; Sergiu Tronciu, lector superior, doctorand UTM; Diana Andronovici, lector superior, doctorand AȘM; Valeriu Ivanov, lector superior; Ludmila Ivanov, lector superior; Igor Negruță, lector superior; Silvia Trofimov, lector superior; Andrei Șestacovschi, lector superior; Angela Munteanu, lector superior, doctorand AȘM; și mulți alții.

Lecțiile de arte plastice au fost și sunt ținute de plasticieni cu renume național – profesori universitari, conferențieri, critici de artă, pictori, membri ai Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, așa ca Ion Jumatii, Vitalie Malcoci, Ion Daghi, Nicolae Nedea-cov, Ion Chitoroagă, Valeriu Malearenco, Veaceslav Torpan, Victor Ursu, Nicolae Țemenco, Victor Drebob și alții. Toți s-au remarcat prin viața artistică și prin educarea generațiilor de arhitecți.

În acest studiu dorim să atragem atenția la creația artistică a profesorilor de la Catedra de arhitectură a FUA – Eugen Bognibov, Sergiu Tronciu, Ion Daghi, Andrei Șestacovschi, Alexandru Rusu ș.a.

E. Bognibov, arhitect și artist plastic, este cunoscut prin peisajele sale pătrunse de cercetare și observație, unde prevalează figurativul. Autorul pictează priveliști panoramice: *Drum de la Butor* (2001), *Drumurile Rusiei. Suzdal* (1985), *Sankt Pe-*

tersburg (2006), peisaje lirice cu o bisericuță în mijlocul compoziției arhitectonice, cu drumuri ce șerpuesc pe planul secund, pe pânză și carton, în ulei și acuarelă, uimindu-ne prin măiestria tehnicii.

Arhitectul și plasticianul Eugen Bognibov este un profesor cu viziuni vaste atât în arhitectură, cât și în arta de a picta. Rafinamentul și talentul său plastic impresionează. Tablourile *Pe lacurile din Lituania, Iarnă în Suzdal* (fig. 1, 2) copleșesc printr-un desen exact, arhitectonic, prin dinamica formelor. Reprezentarea detaliată și transparentă, caracteristică unui arhitect, stă la bază lucrării, toată compoziția este trecută prin energetica artistică a autorului. Gama coloristică este una activă și contrastantă, de la culorile calde la culorile reci pentru diminuarea planurilor îndepărtate, iar pulsația intensă se petrece în prim-plan. Acest substrat colorat al lucrării transmite mesajul spectatorului.

Peisajul *Iarnă în Suzdal* este o lucrare ce redă preferințele arhitectonice ale pictorului, un tablou în care catedrala se înfățișează monumental, fiind dominantă compozițională, dar și spirituală. Autorul face o divizare între cele lumești și divine, prin culorile accentuate întunecate ale drumului și culorile luminoase ale lăcașului sfânt. Fiecare lucrare a plasticianului E. Bognibov are o tensiune coloristică și sufletească proprie.

Pentru a face orele mai eficiente, profesorii de proiectare **D. Andronovici** și **S. Tronciu** elaborează indicații metodice, care vin în ajutor studenților, ele fiind completate cu desene grafice. Anturajul, figura

Fig. 1. E. Bognibov. *Pe lacurile din Lituania*. Ulei pe pânză.
Fig. 2. E. Bognibov. *Iarnă în Suzdal*. 1987. Ulei pe pânză.

Fig. 3. Mariana Hadji-Bandalac. *Peisaj*. Pastel/carton.

umană, edificiile, dar și lumea vegetală sunt stilizate și armonizate în compozițiile proiectelor de curs.

Tânărul arhitect și profesor la Catedra de arhitectură (actualmente, Departamentul de Arhitectură), **Andrei Șestacovschi**, manifestă abilități temeinice în domeniul desenului arhitectonic și al graficii. Monumentele de arhitectură – *Vederi din Crimeea* – sunt o temă de studiu pentru profesorul și artistul plastic A. Șestacovschi. Portretele arhitectonice grafice din Crimeea ne demonstrează pasiunea sa pentru motivele arhitectonice clasice.

Un alt profesor și, totodată, artist plastic, este **Sorina-Nicoleta Grati**. A urmat Colegiul de Arte Plastice din Chișinău, după care FUA a UTM, specialitatea arhitectură. Tânăra și ambițioasa profesoară ghidează studenții arhitecți în elaborarea proiectelor de curs, prin desen grafic și artistic. N. Grati este pasionată de artă și arhitectură, abordează diferite genuri: pictură în ulei, grafică mixtă, portret etc. și se poate mândri cu succesele sale la diverse concursuri și expoziții: Concursul de Măști Rube Goldberg, organizat de UTM și BEST Chișinău, Premiul I (2013);

Fig. 5. Angela Munteanu. *Plai natal*. Ulei pe pânză

Fig. 4. Angela Munteanu. *Peisaj rural*. Ulei pe pânză.

Expoziția-Concurs „Salonul de primăvară”, Centrul Expozițional „C. Brâncuși”, Chișinău (2014); expoziția personală „Avant”, Centrul Expozițional ARTIUM (2014) etc. Lucrările sale cuprind teme diverse: peisaje arhitectonice, compoziții figurative și nefigurative, dar și multe portrete.

Foști absolvenți de universități și academii de arte din țară și de peste hotare, astăzi profesori de desen, pictură și sculptură, Victor Drebot, Svetlana Melnic, Mariana Hadji-Bandalac, Angela Munteanu educă viitorii arhitecți prin simțul esteticului. Lucrările artistice ale acestor profesori prezintă un limbaj plastic original, ce relevă concepte artistice noi care transmit un mesaj complex, materializat, știința perspectivei, știința acordurilor cromatice, a desenului, suscitând admirația studenților de ieri și azi. Putem urmări diverse expresivități în peisaje rustice, urbane și arhitectonice la Victor Drebot, *Schițe în creion*, Angela Munteanu, *Studiu. Peisaj de toamnă, Priveștițe din Sângerei*. 1989, *Plai natal* (fig. 5), Svetlana Melnic, *Peisaj rural* (fig. 4), Mariana Hadji-Bandalac, *Peisaj în pastel* (fig. 3) etc.

Victor Drebot, arhitect, sculptor, artist plastic

Victor Drebot (13 octombrie 1951, s. Șireuți, r-nul Briceni), arhitect, sculptor, profesor de arte plastice, membru titular, din 1985, al Uniunii Arhitecților din Moldova.

După absolvirea școlii în localitatea natală, este admis la Școala Profesională din Cernăuți, specialitatea sculptor în lemn (1967-1970). Este angajat la Fabrica de Suvenire „Bucovinca”, Cernăuți. Continuă studiile la Institutul Politehnic din Chișinău (actualmente, Universitatea Tehnică a Moldovei) și absolvă în 1978, specialitatea arhitectură. Face studii de doc-

Fig. 6. Victor Drebota. Monumentul lui M. Eminescu. Bronz. 1992. Orașul Fălești.

Fig. 7. Victor Drebota și Dumitru Gorșcovschi. Monumentul lui M. Eminescu. Bronz. 2000. Or. Cernăuți, Ucraina.

torat la Moscova, însă nu a susținut teza. În anii studenției își face prieteni de facultate, cu care va lucra la aceeași catedră, facultate, universitate: Vladimir Gaițaș, Alexandru Cocin, Petru Dumitrașcu și alții. Mulți dintre colegii și prietenii săi au plecat în lumea celor drepte, însă fapta și amintirea lor rămân vii.

Pentru un arhitect, un pictor, un sculptor viziunile creative sunt multilaterale și implică domenii diverse. Maestrul Victor Drebota elaborează proiecte, pictează, experimentând tehnici și materiale moderne, participă la concursuri de sculptură pentru amenajarea spațiilor urbane. Dacă **Ion Daghi**, artist plastic, a pictat peste 35 de lucrări dedicate tematicii eminesciene, atunci arhitectul și sculptorul Victor Drebota a executat statui și busturi ale marelui poet pentru diverse localități din Moldova, Ucraina, România. Multe din proiectele sale de sculptură V. Drebota le execută împreună cu fostul său profesor Dumitru Gorșcovschi:

1. Mihai Eminescu. Bronz. 1992. Orașul Fălești (fig. 6).
2. Mihai Eminescu. 2000. Orașul Cernăuți, Ucraina (fig. 7).
3. „Feciori căzuți în Afganistan”. 2003. Orașul Cernăuți, Ucraina. Această lucrare (bronz, 12 m) este un complex arhitectonic, cu numele militarilor căzuți gravate pe plăci de granit.

V. Drebota este preocupat și de teme mai pământești, unde se îmbină armonia și fericirea, plinătatea vieții fericite. În perioada sovietică a realizat diverse comenzi de stat, de exemplu a elaborat, la 50 de ani ai RSSM, sculptura „Fertilitate” (beton) (fig. 8), instalată în Parcul Valea Trandafirilor din Chișinău. Compoziția simbolică reprezintă continuitatea vie-

ții: maternitatea – femeia, arborele – familia, merele – copiii, urmașii și viitorul neamului. În satul Prepeleța din raionul Sângerei, la grădinița de copii găsim o altă lucrare a maestrului – „Andrieș”, parte componentă a havuzului din curte, montată în 1971. Compoziția îl prezintă pe Andrieș, un tânăr curajos care se luptă cu balaurul, și are elemente stilizate prin forme bionice plastice, care bucură privirea copiilor.

Victor Drebota a îmbinat permanent activitatea de creație cu cea didactică, fiind profesor de arte plastice la Catedra de arhitectură a FUA a UTM, din anul 1978 până în prezent. A educat generații de arhitecți, formându-le deprinderi de desen, pictură, sculptură. A avut totdeauna relații prietenești

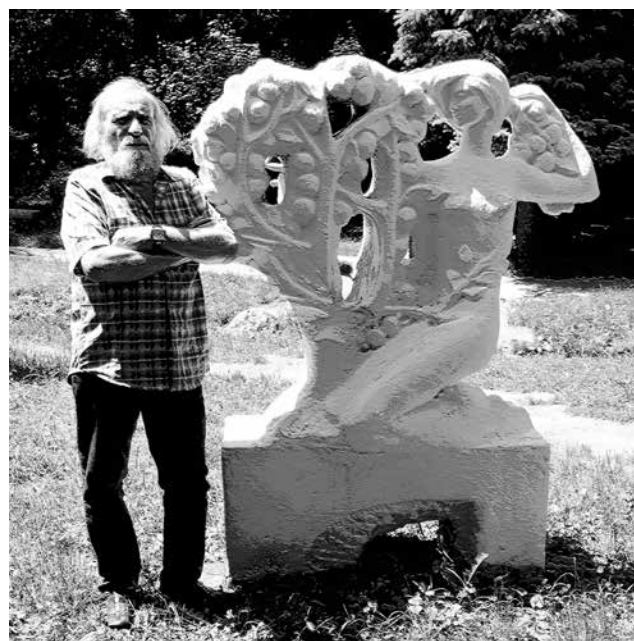

Fig. 8. Victor Drebota, Robert Derbențev. *Fertilitate*. 1976. Parcul Valea Trandafirilor, Chișinău.

Fig. 9. Victor Drebot pe fundalul unei expoziții anuale.

Fig. 10. Profesorii Catedrei de arhitectură la deschiderea expoziției din anul 2013.

cu studenții, care și peste ani comunică cu dascălul lor. Organizează și participă cu discipolii săi la diverse expoziții și proiecte, postează lucrările acestora pe pagina sa de internet, ele fiind vizualizate de mii de iubitori de artă.

Activitatea zilnică decurge în atelierul de sculptură, care este vizitat de oaspeți din alte instituții, de colegi de breaslă (fig. 9-11). Pentru activitate îndelungată și prodigioasă în domeniul arhitecturii, pentru meritele sale în formarea viitorilor arhitecți, în 2011, la jubileul de 60 de ani, V. Drebot a fost decorat cu diplome de onoare din partea Guvernului

Republicii Moldova, a Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

Ieri studentă, azi arhitect și artist plastic – Nicoleta Vacaru

Nicoleta Vacaru este o personalitate deja cu renume în rândul arhitecților și artiștilor plastici din Moldova, dar și din străinătate (România, Franța), unde lucrările sale au fost găzduite de galerii în repetate rânduri. Încă ieri, studentă a FUA, care se deosebea prin ideile proiectelor sale la proiectare, iar la orele de desen și pictură – plină de curiozitate în

Fig. 11. Victor Drebot în atelierul de sculptură, alături de discipoli (grupa ARH-111).

Fig. 12. Deschiderea expoziției personale a pictoriței Nicoleta Vacaru. Printre oaspeți, ambasadorul Franței în Republica Moldova, Excelența Sa, Domnul Pascal Vagogne.

Fig. 13. Nicoleta Vacaru la o expoziție din Franța.

Fig. 14. Nicoleta Vacaru. *Carmen*. Pictură în cafea pe hârtie.

Fig. 15. Nicoleta Vacaru. *Dr. Watson*. Tehnica string art.

Fig. 16. Nicoleta Vacaru. Etichete pictate pentru sticle de vin.

explorarea materialelor și tehnicilor de lucru (guaș, acuarelă, pictură în ulei, acril, batic etc.), împreună cu prietena sa Victoria Baluțel. Grupa academică ARH-073 a fost una cu persoane neordinare, care s-au manifestat printr-un deosebit interes față de frumos, materiale și experimentarea acestora. Pictura în guaș, acuarelă, tehnica vitraliului, baticul și altele au fost interesante pentru Nicoleta Vacaru, Victoria Baluțel, Nadejda Lungu, Nicolae Stepanov, Dumitru Eremciuc, Victor Botezatu, Cojocar Cristina, Corina Burghilea, Emma Godoroja și alții.

Astăzi, Nicoleta Vacaru, arhitect și artist plastic, se avântă în diverse proiecte. Împreună cu soțul Nicolae, a fondat Atelierul de Creație NicolArt, unde realizează proiecte particulare în republică și nu numai. În pictură are deja și discipoli, cărora, cu mare dragoste, le transmite cunoștințele și deprinderile sale.

Este un artist inovator, pentru care experimentul este la ordinea zilei, iar tehnicile de lucru sunt diverse și neordinare: pictură în acril, cafea, tablouri realizate din boabe de cafea, batic, string art, dar și crearea de bijuterii (fig. 14-15). Lucrările Nicoletei transmit

sentimente puternice, ce simbolizează emanciparea și libertatea.

În ianuarie 2015, tânăra artistă a prezentat o serie de expoziții în Franța, cu susținerea Alianței Fran-

Fig. 17. Elena Cheibaș, gr. ARH-122. Orașul în toamnă. Ulei pe pânză.

ceze din Moldova și a CCI France Moldavie. Aceste evenimente, organizate la Messac (Cave des bateliers), Ancenis (La Maison des Vins d'Ancenis) și Nantes (hotelul Radisson Blu), au combinat plăcut operele artistei cu degustația de vinuri moldovenești pentru care Nicoleta Vacaru a creat etichetele (fig. 13, 16).

La 18 septembrie 2015 N. Vacaru a vernisat prima expoziție personală de pictură în Moldova, în incinta Alianței Franceze. Vizitatorii au avut ocazia să admire 17 lucrări noi (fig. 16).

Fig. 18. Bujorean Radion, gr. ARH-132. Baștina. Fragment. Ulei pe pânză.

Lucrări de curs ale studenților de la Arhitectură

Studenții care studiază la Catedra de arhitectură sunt receptivi la experimente, iar explorarea materialelor și tehnicilor de lucru diverse este tema lor

Fig. 19. Bujorean Radion, gr. ARH-132. Natură statică cu flori – 3. Ulei pe pânză. Fig. 20. Bujorean Radion, gr. ARH-132. Natură statică cu pasăre. Ulei pe pânză.

de cercetare la orele de desen și pictură. Lucrările de curs demonstrează profesionalismul și capacitatea viitorului arhitect în executarea unui desen constructiv, tonal și transparent, îi ajută la dezvoltarea unei imaginații tridimensionale. Pentru dezvoltarea unei personalități multilaterale, arhitecții exersează cu diverse materiale și tehnici: acuarelă, guașă, ulei, acril, temperă, vitraliu, batic etc. (fig. 17).

Radion Bujorean – un viitor arhitect

Radion Bujorean (n. 1993) vine din localitatea pitorească Ștefănești, raionul Ștefan-Vodă. După absolvirea școlii medii, își continuă studiile la Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”, clasa lui Ghenadie Jalbă. Pasiunea pentru arhitectură îl conduce la Universitatea Tehnică din Moldova, Facultatea de Urbanism și Arhitectură.

Este o fire deosebită, cu un spirit analitic și obiectiv, dobândit de-a lungul anilor de studiu, ce marchează proiectele sale de curs, picturile și lucrările grafice expuse (fig. 18-20).

IN MEMORIAM...

Cu regret ne amintim astăzi de mulți colegi de catedră care au plecat în neființă – Mihai Traci, Torpan Veaceslav, Valeriu Malearenco și alții.

Fig. 21. Mihai Traci (dreapta) împreună cu prietenul și colegul său Radu Andronic.

Mihai Traci, arhitect, profesor, artist plastic

Un profesor de valoare, un coleg și prieten adevărat, Mihai Traci (fig. 21) a educat mai multe generații de arhitecți și pe parcursul anilor a câștigat un respect profund din partea studenților. Profesorul Traci a fost pentru mulți studenți ca un părinte, deseori ajutându-i în situații foarte complicate. Dumnealui va rămâne pentru noi o lumină vie în amintire.

Pe lângă ocupația sa de bază – arhitectura, Mihai Traci avea o predilecție deosebită pentru pictură. A creat lucrări de un nivel foarte înalt, peisaje lirice cu diverse stări ale zilei și fenomene ale naturii, pe pânză și carton, în ulei și acuarelă, lucrări ce se află în colecții particulare: *Peisaj de toamnă*, *Peisaj cu biserică*, *Peisaj cu râu* (fig. 22) etc. În peisajele forestiere și

Fig. 22. Mihai Traci. *Peisaj cu râu*. Ulei pe pânză.

Fig. 23. Mihai Traci. *Dinamica mișcării în spațiu*. Ulei pe pânză.

arhitectonice, rustice și urbane, de vară sau toamnă, putem citi lumea lăuntrică a pictorului, romantic și iubitor de frumos și viață. Dacă de la natură a selectat forme figurative, de la arhitectură a cules imensul formelor profunde, labirintul gândului și plinătatea lucrării. Din aceste lucrări citim imaginația arhitecturală a plasticianului și arhitectului Mihai Traci: *Dinamica mișcării în spațiu* (fig. 23), *Mișcare eternă*, *Labirint*, *Spațiul și timpul*.

Fiind copil, visa să devină pictor, dar sora mai mare l-a îndrumat să devină arhitect. Însă pasiunea pentru artă nu l-a părăsit niciodată, el pictând tot timpul. Culorile și formele din pânzele sale sunt file din viața sa personală și de creație, cu succese și regrete.

Veaceslav Torpan, profesor, artist plastic

În luna septembrie 2014, în drum spre Facultate, moare subit profesorul Veaceslav Torpan, lector superior și plastician. A lucrat zeci de ani la Catedra de arhitectură, a educat generații de studenți (fotografiile din timpul orelor în atelier, în cadrul expozițiilor – fig. 24).

A participat la elaborarea unor picturi monumentale, vitralii, sculpturi în multe edificii din Chișinău. Astfel, la Universitatea Liberă Internațională din Moldova (în anul 2002) au fost realizate lucrări filosofice cu un profund conținut, pe suprafețe mari

Fig. 24. Profesorul V. Torpan la masa de lucru, în atelierul de desen și pictură.

Fig. 25. Decorarea lui Veaceslav Torpan pentru organizarea expoziției, de către decanul FUA, conf. univ. dr. Sergiu Calos.

(sala de lectură, sala de computere, Sala Senatului etc.). Lucrări similare au fost îndeplinite la Biserica Catolică din Orhei (anii 1988-1990), Muzeul Armatei (anii 1995-2000), Ministerul de Interne (2005-2006), Liceul Teoretic „Ginta Latină” (anii 2011-2012), restaurantul Vatra Neamului ș.a. Ansamblurile de picturi murale realizate în incinta ULIM-ului impresionează prin splendoarea acordurilor cromatice și, totodată, prin înalta știință a compoziției și a recursiurilor personajelor.

Fig. 26. Valeriu Malearenco (al doilea din stânga) cu colegii de breaslă la vernisajul expoziției personale în 2013.

Fig. 27. Secvență de la vernisajul expoziției personale a lui V. Malearenco (2013).

Valeriu Malearenco, profesor, artist plastic

În vara anului 2015, a plecat în lumea celor dreupți plasticianul Valeriu Malearenco (10 noiembrie 1945 – 28 iunie 2015). În anii 1970 s-a stabilit cu traiul la Chișinău. A excelat în grafica de carte și pictura de șevalet. Din 1984, membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici. Profesor de arte plastice la Catedra de arhitectură a Universității Tehnice din Moldova (fig. 26).

A fost apreciat pentru grafica de carte cu diplome de onoare (a se vedea P. Акулова, *Книжная графика Молдавии*, 1986). Valeriu Malearenco a participat la numeroase expoziții naționale și internaționale, organizate de Uniunea Arhitecților din Moldova, de Centrul Expozițional „C. Brâncuși” etc., ultima a avut loc în 2013. Lucrările *Ritmuri* și *Întoarcerea fiului risipitor*, expuse atunci, sunt compoziții cromatice de o profundă imaginație artistică.

Lucrările (pictură și grafică) lui V. Malearenco fac parte din colecții de muzee, dar și din colecții particulare din străinătate. Pictura lui V. Malearenco este deosebită, energică și impulsivă, uneori se șterge limita formei și culoarea pulsează la suprafață. Gândirea filosofică și profundă a eului propriu din pânzele lui Malearenco îl face original.